

11. 5. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákonné zastoupení

Každé fyzické osobě vniká v souladu s § 7 občanského zákoníku narozením způsobilost mít práva a povinnosti (právní subjektivita). Tato způsobilost zaniká až smrtí a nelze ji fyzické osobě odejmout. Způsobilost k právním úkonům tedy schopnost nabývat práv a brát na sebe povinnosti vzniká v plném rozsahu až dosažením zletilosti.

Každé fyzické osobě vniká v souladu s § 7 občanského zákoníku narozením způsobilost mít práva a povinnosti (právní subjektivita). Tato způsobilost zaniká až smrtí a nelze ji fyzické osobě odejmout. Způsobilost k právním úkonům tedy schopnost nabývat práv a brát na sebe povinnosti vzniká v plném rozsahu až dosažením zletilosti. V určitých případech se však může stát, že fyzická osoba nesplní podmínky (např. pro duševní poruchu nebo nedosažení zletilosti) pro získání způsobilosti k právním úkonům a je tedy nutné, aby zákonodárce řešil neschopnost fyzické osoby vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. V občanském zákoníku nalezneme institut zastoupení, který tyto situace umožňuje řešit. Podle právního důvodu svého vzniku rozlišujeme zastoupení zákonné a zastoupení na základě plné moci.

O zákonném zastoupení hovoříme vzniká-li buď na základě zákona nebo na základě rozhodnutí státního orgánu. Z toho vyplývá, že zákonné zastoupení se vztahuje na případy, kdy fyzické osoby nejsou k právním úkonům způsobilé a to ať z důvodů nedosažení zletilosti z důvodů duševní poruchy nebo jiných důvodů stanovených zákonem (§ 10 občanského zákoníku).

Za fyzické osoby, které nejsou k právním úkonům způsobilé jednájí jejich zákonní zástupci přičemž zákonodárce stanoví podmínky, které musí takový zástupce splňovat. Musí disponovat způsobilostí k právním úkonům a jeho zájmy nesmí být v rozporu se zájmy zastoupeného. Zástupce je povinen jednat osobně.

Zákonným zástupcem nezletilého dítěte je v souladu se zákonem o rodině především jeho rodič (rodiče). Tuto roli přebírají také osvojitelé dítěte nebo jeho opatrovník. V případech, kdy fyzickou osobu zbaví soud svým rozhodnutím způsobilosti k právním úkonům nebo tuto způsobilost omezí, je povinen ustanovit této fyzické osobě opatrovníka a určí rozsah jeho oprávnění. Zákon dává přednost, aby opatrovníkem fyzické osobě byla ustanovena osoba buďto příbuzná nebo jí blízká. Pokud neexistuje takováto osoba nebo ji není možno ustanovit opatrovníkem může soud ustanovit jinou osobu, která splňuje podmínky (osoba, která má být ustanovena opatrovníkem musí s tímto vyjádřit souhlas, protože nelze nikoho nutit, aby se stal opatrovníkem proti své vůli). V zákoně je stanovena i možnost, aby opatrovníkem byl ustanoven orgán místní správy či jeho zařízení, pokud je oprávněno vystupovat svým jménem (jedná se např. o Domov důchodců, Ústav sociální péče aj.). Pokud soud v rozsahu oprávnění opatrovníkovi určí i povinnost spravovat majetek zastoupeného, musí opatrovník v případech nakládání s majetkem, kdy nejde o jeho běžnou správu, požádat soud o souhlas s tímto úkonem. Tomuto režimu podléhá i skupina úkonů, činěných za zastoupeného jeho zákonným zástupcem, která nenáleží výslovně do pojmu nakládání s majetkem, nýbrž která s ohledem na svou závažnost vyžaduje adekvátní ochranu. Jedná se zejména o úkony, které se týkají osobních práv zastoupené osoby (např. souhlas opatrovnického soudu s vedením sporu na ochranu osobních práv zastupované osoby).

Zákonný opatrovník se ustanovuje také v případě, kdy pobyt fyzické osoby není znám a je to třeba k

ochraně jeho zájmů nebo pokud to vyžaduje zájem veřejný. Pokud je zde existence jiného vážného důvodu, může soud ustanovit opatrovníka, i když není splněna podmínka neznámého pobytu osoby. V tomto případě však musí být splněna podmínka potřeby ochrany jeho zájmů nebo podmínka ochrany veřejného zájmu.

V rámci zákonného zastoupení nalezneme ještě institut tzv. kolizního opatrovníka. Jde o zvláštního zástupce, kterého ustanoví soud v případě, že dojde ke střetnutí zájmů zákonného zástupce se zájmy zastoupeného nebo ke střetnutí zájmu těch, kteří jsou zastoupení tímž zákonným zástupcem.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamáce vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)